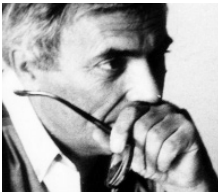

■ editorial de nicolae manolescu

Prostologhikon

Mă bate gândul de câțeva vreme să reiau în R.I. ideea unei rubrici din „Jurnalul literar” al lui G. Călinescu și anume aceea intitulată precum editorialul de față. Rubrica era o colecție de prozii din presa scrisă, cum spunem noi astăzi, ca s-o deosebim de mass-media și de internet.

Am tot amânat s-o reiau din două motive. Primul este respectul față de hârtie, care suportă greu insanițiile izvorâte de pe net și de pe ecranele televizoarelor ca dintr-un corn al abundenței. Al doilea este faptul că prostia însăși și-a schimbat caracterul în timpul din urmă. În 1939, când *Prostologhikon* apărea în săptămânalul lui G. Călinescu, prostia avea o naturalitate pe care în 2011 a pierdut-o. Colecția de prozii riscă să se transforme într-una de dejecții. Sau, de ce nu, de turnătorii. Se vede că ne-a rămas ceva de pe urma Securității: voluptatea de a face răul la comandă și cu adresă. Exemplele de mai jos sunt grăitoare.

Un oarecare Vlad Neagoe, membru al USR, de ajutorul lunar al căreia beneficiază, a propus spre publicare revistei noastre un grupaj de poezii. Refuzat fiind, pentru lipsa de valoare a textelor, a expediat pe adresa lui Gabriel Chifu, care nu era informat că e neconstituțional să-i interzici lui V.N. să-și publice opera, și pe adresa mea, care nu eram informat de nimic, un e-mail în care ne înjura ca la ușa cortului. Ireproductibil pe hârtie, cum zicem despre suportul cu pricina de la Gutenberg citire. Nu știu dacă va fi contat pe decența

noastră, dar știu că își merită locul în acest *Prostologhikon* de tip nou pe care îl inaugurăm în numărul de astăzi.

Un ziarist atât de obscur, încât, căutat fiind de tribunal în urma unei plângeri pentru calomnie, s-a dovedit a nu avea nici adresă, nici ziar, Victor Roncea, pe numele lui, mă reclamă la Agenția Națională de Integritate pe motiv că nu mi-aș fi pus pe site veniturile ca să nu se bage de seamă că iau și pensie, și leafă de la facultate, și altele, câtă frunză, câtă iarbă. Ca ziarist de investigații, ar fi trebuit să știe că pensia îmi e suspendată, câtă vreme sunt bugetar la MAE, că ambasadorii nu au limită de vârstă, că, de cinci ani, îmi țin orele la facultate fără bani (nici măcar plata cu ora), că am refuzat indemnizația de merit de la USR (înainte de a ști că o voi primi automat ca membru al Academiei Române), că am condus R.I. din 1990, cea mai mare parte a timpului fără să solicit indemnizație și, în fine, că declarația mea de venituri poate fi citită pe site-ul MAE. Ce-l va fi mânănd pe Roncea în luptele lui cu adevărul nu e un secret chiar atât de mare. Și s-ar putea ca, până la urmă, cineva să-l găsească pe ipochimen și să-l deponă la tribunal, pentru calomnii repetate. În ce mă privește, îi garantez un loc pe viață în *Prostologhikon*.

Al treilea client al rubricii este un talentat, deși minor, romancier, Ștefan Agopian, dacă vă amintiți de candidatura lui la președinția USR, care, în loc să-și incheie un promițător roman, intitulat *Fric*, și-a făcut din persoana mea o preocupare constantă, pe care nu cuture s-o numesc obsesie. *Prostologhikon* îi este deschis pentru destule dintre minunatele sale tablete săptămânale din **Academia Cațavencu**, pe care mi le consacră cu devotament și admirație. Mă opresc deocamdată la aceea în care mă consideră vinovat de colaborarea cu Securitatea a lui Ioan Groșan. Îl rog respectuos să-mi permită a-mi exprima o nedumerire: ce aș fi putut face eu, peste cele două angajamente și peste numeroasele denunțuri olografe ale nevinovatului prozator, ca să merit onoarea de fi responsabil de glorioasele lui fapte de arme în slujba binecunoscutei instituții? Aș dori un răspuns, nu din alt motiv decât acela că sunt prea modest ca să accept să mi se atribuie merite pe care eu însumi nu mi le recunosc. ■

fototeca româniei literare

Mircea Diaconu - 1978.
Foto: Ion Cucu

■ puzzle de gabriel chifu

Două fețe ale aceleiași reviste

Intro-recenzie din „Cultura” consacrată revistei noastre, dl C. Stănescu compara echipa critică a României literare de astăzi cu cea din anii '60-'80, pe care o numea „echipa solidară de străluciri critice literari”.

În reprezentarea sa, apare limpede ideea că prezentul este umbrat de trecut. Nu credem că o comparație corectă e posibilă fără o precizare: contextul este total schimbat. Iar condițiile (istorice, politice, culturale, tehnologice chiar!) diferite vor genera entități diferite.

Într-o propoziție, diferențele dintre cele două perioade sunt diferențele de la pământ la cer, dintre un sistem închis și unul deschis. Iar dacă ne propunem să intrăm în detalii, sunt mai multe lucruri de remarcat.

Epoca anilor '60-'80 era o epocă foarte marcată ideologic, structurată piramidal, centralist, iar controlul statului comunist se exercita la tot pasul, uniformizând, anulând inițiativele de grup restrâns sau individuale. Așa încât, numărul publicațiilor fiind redus și înființarea altor reviste fiind exclusă, era logic ca toate numele mari din critică să dorească să se adune la cea mai valoroasă publicație literară existentă, **România literară**, și astfel, făcând corp comun, să reziste, să întărească poziția revistei, poziția tuturor și, deopotrivă, a fiecăruia în parte.

Or, astăzi așa ceva este greu de crezut că se mai poate întâmpla. Libertatea de expresie, libertatea de asociere sunt, slavă Domnului, asigurate. Fiecare se manifestă cum voiește. Fiecare aderă la grupuri după afinități intelectuale și după simpatii umane (antipatiile contribuie și ele decisiv la facerea și desfacerea diverselor echipe literare!). Oamenii nu mai sunt obligați să trăiască în chip colectivist, de teama monstrului, abstract sau concret. Această situație a dus la apariția unei puzderii de publicații: de grup sau chiar de persoană. Și a dus la o teribilă dispersie. În repetate rânduri avem senzația că mediul literar și-a pierdut coerența (ceea ce, evident, ne displace) și că nu mai ascultă de un centru (ceea ce nici nu e rău). În lumea nouă, autorul nu mai este „legat de glie”. El își mută semnătura de la o publicație la alta, dacă așa binevoiește. Arareori mai găsești un critic literar important care să stea sub culorile unei singure reviste. La unii, dorința de expansiune este formidabilă și îi întâlnești (impresionați prin energie intelectuală, unii, doar inflaționiști, alții) peste tot. Este dreptul lor: dreptul să se impună și prin cantelet sau, doar, să se rateze prin gonflarea de șine, fără substanță.

Întorcându-ne la chestiune, nu mi se pare normal să avem, de la **România literară** a anului 2011 așteptările pe care le aveam de la această publicație în anii

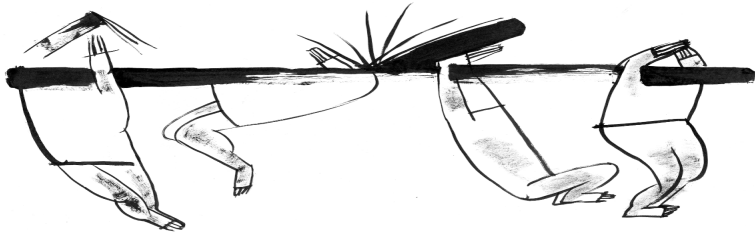
'70, '80 ai secolului trecut. Să observăm că doi dintre membrii echipei de aur de care vorbea dl C. Stănescu sunt încă prezenți prin rubrici fixe în revistă: Nicolae Manolescu și Gabriel Dimisianu. Nici chiar ei nu mai interpretează partiturile pe care le interpretau altădată. În condiții schimbate, rolurile aceluiași persoane (personalități admirabile!) sunt schimbate: Nicolae Manolescu este chiar directorul săptămânalului nostru și, cu competența sa, ajută în mod determinant la o justă așezare pe terenul din ce în ce mai părăsit de reguli al literaturii contemporane, ajută, în fond, la apărarea aceluși spirit critic fără de care o literatură este de neimaginat.

Exercițiul critic se face altfel acum, mai difuz: instanța critică nu mai contează atât de mult în stabilirea ordinii literare. Mutarea atenției pe vizual, pe internet, a contribuit la o diminuare a rolului criticului. Bloggerii nu mai recunosc autoritatea criticilor clasici, de revistă, și își constituie propria scară de valori. (Nu e bine, dar asta se petrece!) Adeseori, criticii se abat ei înșiși tocmai de la ceea ce-i definea, spiritul critic, și se transformă în altceva: angajați de trusturi editoriale, ei devin promotori ai produselor (autorilor cărți) lansate pe piață de respectivele trusturi.

Dar și alte voci sonore ale criticii românești semnează permanent în **România literară**: Mihai Zamfir, Gheorghe Grigurcu, Alex Ștefănescu, Mircea Mihăieș, Irina Petraș. Faptul că scriu altceva decât ne-am așteptat noi să scrie și că nu se (mai) angajează (unii dintre ei) la salahori reprezentate de practicarea strictă a criticii de întâmpinare nu trebuie să ne împiedice să vedem că acțiunea critică a revistei noastre este o sumă ce conține și contribuțiile lor prețioase.

În rest, într-adevăr, Cosmin Ciotloș înseamnă pariul lui Nicolae Manolescu pentru cronica literară. Cunoscându-l în acești ani, spun și eu că mizarea pe el mi se pare îndreptățită: Cosmin Ciotloș este înzestrat pentru performanță intelectuală – inteligența, foamea de carte și devotamentul față de literatură sunt la el izbitoare. Lui i se adaugă alți croniciari tineri de valoare, pe zone specializate: Sorin Lavric, Răzvan Voncu, Simona Vasilache sau cei care semnează recenziile scurte ori, de curând, cronicile pe genuri: Raluca Dună, Luminița Corneanu, Gabriela Gheorghiușor, Radu Vancu, Iulia Iarca, Gabriel Coșoveanu, Antonio Patraș. Nu sunt toți cei buni regisibili sub acoperișul R.I., nici nu ar fi posibil să-i reunim atingând unanimități, dar sunt dintre cei mai promițători.

Altfel, pentru a mări capacitatea de receptare, am invitat nume consolidate ale criticii noastre literare, din toată țara și din diverse generații, să-și expună punctele de vedere în cea mai prestigioasă (și astăzi!) revistă literară românească. În opinia noastră, e o deschidere necesară și firească. Făcută sub semnul dezideratului niciodată trădat: păstrarea spiritului critic. ■

tema lunii: Revistele literare - astăzi

■ cornel ungureanu

La ce bun revistele literare

Primele știri ale televiziunilor proaste se ocupă de sinucigași - din ce în ce mai mulți și din ce în ce mai tineri. Dacă televiziunile noastre ar fi un pic mai inteligente s-ar ocupa de revistele literare: sunt din ce în ce mai multe și din ce în ce mai vrednice.

La Lugoj sau la Satu Mare, la Reșița sau la Turnu Severin numărul lor sporește de la o zi la alta. Iar cei foarte mari din București sau de la New York își amintesc că s-au născut la Botoșani sau la Baia Mare, la Timișoara sau la Craiova și povestesc cum stăm cu cultura lumii în secolul XXI în revistele zis mărginașe.

Cu „Orizont” lucrurile sunt mai simple fiindcă ea are o istorie despre care se scriu doctorate și are în jurul ei și în devenirea ei nume și întâmplări de seamă ale culturii române. E interesată de actualitatea culturală românească, bănățeană, timișoreană, dar actualitatea culturală locală începe, în acest timp al globalizării, de la întrebările care se pun în centrele mari ale culturii. Geografia literară timișoreană e legată și de o Europă centrală în studiul căreia revista noastră a avut inițiative deosebite, dar și de proiectele unor vremuri ale postistoriei, postmodernității. Poate că nu-i rău să scriem că la „Orizont” și-au făcut antrenamentul cultural (publicistic) G. I. Tohăneanu, Sorin Titel, Livius Ciocârlie, Șerban Foarță, Marcel Pop-Corniș, Nicolae Ciobanu (redescoperit azi mai ales de studiile dedicate lui Ionel Teodoreanu) și alți ilustrissimi. Descopăr că Leonard Gavrilu, primul șef al secției de critică al revistei „Scrisul bănățean” (revistă care, în 1964, a devenit „Orizont”) a tipărit în anii din urmă dicționare monumentale de cerebrologie, că este primul traducător a lui Freud și Adler în românește, dar că adaugă operei sale de om de știință (după ce a părăsit Timișoara și-a luat doctoratul în psihologie și a tipărit studii importante prin străinătăți) și una de memorialist, de critic literar și de editor al unei reviste care a ajuns în al noulea an de apariție, „Spiritul critic”! Dacă Leonard Gavrilu și-a fixat bunkerul de vechi combatant la Pașcani, alți veterani revistei sunt

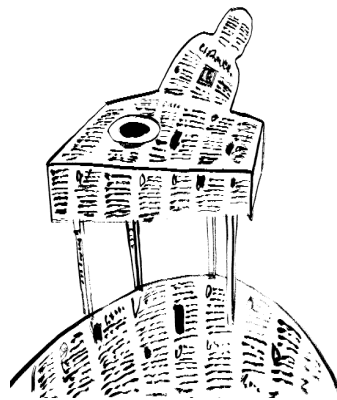
la New York, la Richmond (Marcel Pop-Corniș) sau la Viena (Hans Dama, Gabriel Kohn). Și există mari scriitorii americani, englezi, germani, sârbi, croați, maghiari, cehi, slovaci care au fost prezenți în premieră în România, datorită revistei noastre. Impulsul dat de Fundația „A treia Europă” studiilor consacrate Europei Centrale a sporit dialogurile cu personalități fundamentale ale culturii române, dar și europene, și americane. La sediul revistei „Orizont” au purtat dialoguri privind lumea, literatura, cultura de azi Adam Michnik, Tony Judt, Jacques Le Rider, Mihail Șora, Mariana Șora, Virgil Nemoianu, Michael Heim și Marcel Pop Corniș, Konrad Gyorgy, Vladimir Tismăneanu. Amfitrioni calificați, Mircea Mihăieș și Adriana Babeți, dar și Marius Lazurcă, Ciprian Vălcan, Doru și Daciana Branea au prelungit dialogurile cu oaspeții noștri în paginile revistei, dar și în cărți importante. Avem prieteni extraordinari în Polonia (veteranul lor e Kazimir Jurczak) în Cehia și Slovacia, în Serbia, Slovacia, în Ungaria. „Orizont” s-a definit, în ultimele două decenii, și prin aceste dialoguri și prin aceste cărți. Zicem aici: importante cărți ale timpului nostru.

Prezențele Samarandei Vultur, ale Piei Brânzeu, a lui Paul Eugen Banciu,

a lui Daniel Vighi și Viorel Marineasa, a lui Radu Pavel Gheo sau a lui Lucian Alexiu în paginile de anchete, de comentarii, de eseuri ale revistei exprimă energic un timp prezent al culturii. Prin anchetele, dialogurile, intervențiile lor, „Orizont”, revistă a Uniunii Scriitorilor, vrea să sesizeze modificările condiției de „scriitor” în lumea de azi.

Poeziile, proza, eseul, paginile de critică vor să fie „de azi”, dar și de „măine”: așa că preocuparea pentru tinerii autori, pentru cointeresarea publicului tânăr rămâne mereu vie.

Numerele speciale ale revistei vizează momente obsedante ale actualității, personalități definitorii ale scrisului de azi, nume care dau sens valorilor literare, culturale, spirituale. Preocuparea pentru valoare nu transformă „Orizont” într-o revistă elitistă. Suntem mereu interesați de dialog, de problemele generale ale orașului, ale locurilor din preajmă. Geografia culturală propusă de noi vrea să cointerezeze istorici, antropologi, politologi, inși ai actualității culturale. „Orizont” este o revistă a scriitorilor, a „celor care scriu”, a artiștilor exponențiali, dar și a cititorului - a comentatorului de „literatură”. Mi se pare grăitor tirajul revistei - 1500 de numere. Când vom ajunge la 15.000, vă vom da de știre. ■

In memoriam Ioan Grigorescu

În ziua de 26 martie 2011 a înțetat din viață scriitorul și cineastul Ioan Grigorescu. S-a născut la Ploiești, în ziua de 20 octombrie 1930. Activitatea literară, publicistică și cinematografică a lui Ioan Grigorescu s-a desfășurat de-a lungul unei jumătăți de secol. A condus revistele de cultură „Contemporanul” și „Cinema”, apoi, ca vicepreședinte al Radio-televiziunii Române, a inițiat Festivalul „Cerbul de Aur”. Între 1993 și 1999 a fost ambasador al României la Varșovia. Ioan Grigorescu a semnat 15 volume de proză, 20 de scenarii cinematografice pentru filme artistice de lung-metraj și peste 400 de episoade ale serialului „Spectacolul Lumii”. În anul 2001 i s-a decernat „Premiul Academiei Române” pentru „Spectacolul Lumii”. Pe parcursul activității sale a fost distins cu importante premii naționale și internaționale. În perioada 2004 - 2006, a realizat încă un serial documentar de 26 de episoade despre România, difuzat pe TVR-Cultural, precum și un film dedicat lui Nichita Stănescu (2008). La începutul acestui an (2011) au fost lansate 4 volume de sinteză din suita „Spectacolul Lumii”, iar alte două volume vor fi tipărite în viitorul apropiat. Ioan Grigorescu a îmbinat în lungă sa carieră talentul de scriitor cu cel de gazetar, fiind, în același timp, o personalitate marcantă a mass-media din România. Despărțirea de Ioan Grigorescu va avea loc în orașul Ploiești marți 29 martie 2011.

Prin dispariția lui Ioan Grigorescu lumea literară din România și presa noastră culturală suferă o ireparabilă pierdere.

Uniunea Scriitorilor din Romania

CALENDAR

1.04.1881 - s-a născut Octavian Goga (m.1938)

- 1.04.1888 - s-a născut Mircea Florian (m.1960)
- 1.04.1900 - s-a născut Alexandru Al. Philippide (m. 1979)
- 1.04.1940 - s-a născut Gheorghe Pituț (m. 1991)
- 1.04.1927 - s-a născut Leonard Gavrilu
- 1.04.1942 - s-a născut Gabriela Adameșteanu
- 1.04.1943 - s-a născut Anda Teodorescu
- 1.04.1945 - s-a născut Theodor Codreanu
- 1.04.1953 - s-a născut Viorel Mureșan
- 1.04.1956 - s-a născut Monica Rohan

- 2.04.1851 - s-a născut Matilda Cugler-Poni (m. 1931)
- 2.04.1987 - a murit Emil Zegreanu (n. 1913)
- 2.04.1954 - s-a născut Radu Săplăcan (m. 2002)
- 2.04.1943 - s-a născut A. I. Brumaru
- 2.04.1964 - s-a născut Ghenadie Postolache
- 2.04.1969 - s-a născut Liubinca Perinaț-Stancov
- 2.04.1970 - s-a născut Dan Ionescu

- 3.04.1905 - a murit Ion Pop-Reteganelu (n. 1853)
- 3.04.1893 - s-a născut Damian Stănoiu (m. 1956)
- 3.04.1944 - s-a născut Farkas Arpád
- 3.04.1996 - a murit Rodica Toth (n. 1927)
- 3.04.1977 - a murit Florin Mihai Petrescu (n. 1930)
- 3.04.1959 - s-a născut Eugen Curta (m. 2008)
- 3.04.1945 - s-a născut Florentin Popescu
- 3.04.1950 - s-a născut Soril Miavoe
- 3.04.1956 - s-a născut Eleonora Pascu
- 3.04.1974 - s-a născut Mihai Adrian Bumb

- 4.04.1901 - s-a născut Ion Breazu (m. 1958)
- 4.04.1915 - s-a născut Vasile Florescu (m. 1982)
- 4.04.1917 - s-a născut Gall Ernő (m. 2000)
- 4.04.1917 - s-a născut Valeriu Ciobanu (m. 1966)
- 4.04.1992 - a murit Lucian Valea (n. 1924)
- 4.04.1967 - a murit Mariana Dumitrescu 1924 (n. 1924)
- 4.04.1991 - a murit Ion Lăncrăjan (n. 1928)
- 4.04.1941 - s-a născut Toma Pavel
- 4.04.1992 - a murit Vintilă Horia (n. 1915)
- 4.04.1931 - s-a născut Petru Anghel
- 4.04.1941 - s-a născut Viorel Savin
- 4.04.1946 - s-a născut Ionel Funeriu
- 4.04.1956 - s-a născut Lucian P. Petrescu